

dzajúcim je zrejmä nielen v rovnakej póze, ale aj v oblečení: v brnení a plášti. Ani v tomto prípade schopnosti autora nedosahujú pozoruhodnejšiu úroveň.

Doteraz nepublikovaný je iný portrét Batthyányho, ktorý sa nachádza v zbierkach Vojenského historického múzea vo Viedni.⁸ Tentoraz nie je autorom obrazu slabý kopista, ale maliar značných kvalít. Aj na tomto obraze vidíme Batthyányho v známom frontálnom postoji, s ľavou rukou v bok. V zdvihnutej pravici drží maršalskú palicu, ktorú opiera o stolík v popredí. Znázornený je vo veku 40–50 rokov, oblečený v tmavom brnení, na ktorom visí stužka so Zlatým rúnom, cez ľavé plece má prehodенý tmavošarlátový plášť, podšitý leopardou kožušinou.

Autorom portrétu je podľa signatúry na zadnej strane obrazu Jean Pierre Sauvage, dvorný portretista kniežata Karola Alexandra Lotrinského, švagra Márie Terézie, ktorý bol v rokoch 1744–1780 guvernérom rakúskeho Nizozemska, a tak predstaveným Batthyányho počas jeho pôsobenia v tejto krajine. Portrét vznikol podľa signatúry roku 1748 v Bruseli, teda krátko pred návratom Batthyányho do Viedne. Vojenský charakter zobrazenia zodpovedá činnosti grófa v Nizozemsku, jazdecká bitka, znázornená v pozadí obrazu, vzťahuje sa iste na boje Batthyányho s Francúzmi.

O autorovi obrazu nie je dosiaľ veľa známe.⁹ Sauvage bol predovšetkým maliar reprezentačných portrétov. Suverénnosť zobrazenia a virtuozita v zvládnutí detailov a celku svedčia o jeho značnej skúsenosti na tomto poli. Údajne dostal Sauvage aj titul dvorného portretistu Márie Terézie, jeho činnosť v tomto smere sa asi vzťahovala iba na Brusel, o priamych objednávkach viedenského dvora zatiaľ nič nevieme.

Sauvageov obraz slúžil ako predloha pre rozmernú mezzotintu grafika Müllera, ktorá sa dnes nachádza v Keszthely v Maďarsku.¹⁰ Jej autor, ktorého môžeme stotožniť s viedenským rytcom Gustavom Adolfom Müllerom,¹¹ zameral sa na detailne verný grafický prepis obrazu, nevedel však pretlmočiť suverénnosť zobrazenia a oduševnený výraz tváre.

Portrét Batthyányho vo Vojenskom historic-

kom múzeu vo Viedni je doteraz jediný zistený obraz tohto umelca, ktorý sa nachádza v Rakúsku. Môžeme v ňom vidieť nielen priamu predlohu pre Müllerovu grafiku a pre jeden z obrazov vystavených roku 1980 v Halbturme, ale aj východisko pre všetky doteraz spomínané portréty Batthyányho včítane obrazu v Nových Zámkoch. Kým však ostatné práce sú málo významné kópie, obraz v Nových Zámkoch sa svojou kvalitou vyrovná obrazu vo Vojenskom historickom múzeu vo Viedni. O kópii v tomto prípade nemôžeme hovoriť, ale jeho súvislosť so Sauvageovým obrazom, ktorý vznikol takmer o 20 rokov neskoršie, je zrejmä. Pri dôkladnejšom porovnaní obidvoch obrazov prekvapí nápadná podobnosť v maliarskom rukopise a v stvárnení detailov. Môžeme preto predpokladať, že novozámocký portrét vznikol takisto v dielni Sauvagea. Keďže o pobyte tohto umelca vo Viedni nie je nič známe, objednal si Batthyány aj tento druhý portrét asi priamo v Bruseli. Sauvage sa v koncepcii obrazu vrátil k svojmu prvému dielu. Zmeny, ktoré urobil, sú príznačné pre všeobecnú zmenu v poňatí oficiálneho portrétu a súčasne vystihujú aj zmenu v živote Batthyányho. Kým roku 1748 stojí na čele vojska, ktoré bráni rakúske Nizozemsko pred náporom Francúzov, o dvadsať rokov neskoršie je už „generálom na penzii“, bohato dekorovaným vysokými vyznamenaniami, ale bez vplyvu a výkonnej moci. Kým na prvom obraze je Batthyány heroizovaný ako vojvodca, v neskoršej práci napriek vojenskej uniforme pôsobí oveľa civilnejšie. Anachronické brnenie s dekoratívnou šarlátovou drapériou plášťa nahradil tu umelec verne stvárneným odevom, tmavú dramatickú farebnosť jasnými, pestrými „slávnostnými“ farbami.

Značné časové rozpätie medzi obidvoma obrazmi sa prejavilo, prirodzene, aj v zobrazení tváre portrétovaného. Vekový rozdiel a zmena v životnej situácii Batthyányho sú v tvári dobre vystihnuté. Na novozámockom diele prekvapí však v tejto časti obrazu odlišný duktus štetca a opisná, pedantná modelácia, ktorej chýba verba Sauvageovej prvej podobizne. Maľba hlavy vôbec nezodpovedá virtuóznej ruke bruselského dvorného umelca, skôr úzkostlivej práci kopistu.